

ارائه الگوی سه لایه‌ای امکان‌سنجی و استقرار اثربخش مدیریت مدرسه شاد: رویکرد یکپارچه فراترکیب

رامین غریب زاده، دانشجوی دکتری مدیریت آموزشی، گروه علوم تربیتی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

* عادل زاهدبابلان، استاد مدیریت آموزشی، گروه علوم تربیتی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل- ایران.

مه‌دی معینی کیا، دانشیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

تقی اکبری، استادیار مدیریت آموزشی، گروه علوم تربیتی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

10.52547/MEO.12.1.211

چکیده

یکی از عوامل موثر تربیتی و آموزشی در نظام آموزش و پرورش نوین چگونگی شاداب‌سازی محیط مدرسه است. پژوهش حاضر با هدف ارائه الگوی سه لایه‌ای امکان‌سنجی و استقرار اثربخش مدیریت مدرسه شاد در نظام آموزش و پرورش ابتدایی ایران براساس سند تحول بنیادین آموزش و پرورش با استفاده از روش فراترکیب انجام شده است. فراترکیب مستلزم این است که پژوهشگر یک بازنگری دقیق و عمیق انجام داده، یافته‌های پژوهش‌های کیفی مرتبط را ترکیب کند. با استفاده از روش فراترکیب، ۵۹ مقاله حوزه مدرسه شاد، ارزیابی و با تحلیل محتوا، ابعاد و کدهای مربوطه استخراج و میزان اهمیت اولویت هر یک به کمک روش کمی آنتروپی شانون تعیین شد. براساس یافته‌ها مشخص شد کدهای مشارکت در تصمیم‌گیری‌ها، داشتن امکانات رفاهی و تفریحی، انعطاف‌پذیری، داشتن ظاهری آراسته، شاد بودن و شاد زیستن، برگزاری مراسمات در اعیاد و مناسبت‌های مذهبی و ملی، اعتماد به نفس بالا داشتن، امیدواری و باورمندی و کمک به هم‌کلاسی‌ها و هم‌نوعان دارای بیشترین ضریب اهمیت می‌باشند. به عبارت دیگر برای امکان‌سنجی و استقرار مدرسه شاد در آموزش و پرورش ابتدایی، توجه به این موارد اهمیت زیادی دارد. در نهایت پس از طی گام‌های پژوهش، الگوی امکان‌سنجی و استقرار اثربخش مدرسه شاد در نظام آموزش و پرورش ابتدایی ایران در سه لایه امکان‌سنجی، طراحی مفهومی و ساختار اجرا و استقرار مدرسه شاد در نظام آموزش و پرورش ابتدایی ایران ارائه شد.

واژگان کلیدی: مدرسه شاد، نظام آموزشی، سند تحول بنیادین، آموزش و پرورش ابتدایی.

* نویسنده مسئول: Zahed@uma.ac.ir

دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۹/۲۲ پذیرش مقاله: ۱۴۰۱/۱۲/۱۳

Presenting a three-layered model of feasibility and effective implementation of happy school management: A hybrid integrated approach

Ramin Gharibzadeh, PhD student in Educational Management, Department of Educational Sciences, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil- Iran.

***Adel Zahed Bablan**, Professor of Educational Management, Department of Educational Sciences, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil- Iran.

Mehdi Moeinikia, Associate Professor, Department of Educational Sciences, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran.

Taghi Akbari, Assistant Professor of Educational Management, Department of Educational Sciences, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil- Iran.

10. 52547/MEO.12.1.211

Abstract

One of the effective educational factors in the modern education system is how to refresh the school environment. The current research aims to present a three-layered model for the feasibility and effective establishment of a happy school in Iran's primary education system based on the document of the fundamental transformation of education using the meta-composite method. Metasynthesis requires that the researcher conduct a detailed and in-depth review and combine the findings of related qualitative research. Using metacombination method, 59 articles of happy school field were evaluated and with content analysis, relevant dimensions and codes were extracted and the importance of priority of each was determined with the help of Shannon's entropy quantitative method. Based on the findings, it was determined that the codes of participation in decision-making, having comfort and recreational facilities, flexibility, having a neat appearance, being happy and living happily, holding ceremonies on religious and national holidays and occasions, having high self-confidence, hope and Believing and helping classmates and peers have the highest coefficient of importance. In other words, for the feasibility and establishment of a happy school in primary education, paying attention to these matters is very important. Finally, after going through the steps of the research, the model of the feasibility and establishment of the happy school in the elementary education system of Iran was presented in three layers of feasibility, conceptual design and implementation structure and establishment of the happy school in the elementary education system of Iran.

Key words: Happy School, Educational System, Fundamental Transformation Document, Primary Education.

---

* Corresponding author: Zahed@uma.ac.ir

Receiving Date: 13/12/2022 Acceptance Date: 4/3/2023

مقدمه

دانش‌آموزان مهم‌ترین رکن نظام آموزش و پرورش هر کشوری محسوب می‌شوند. عواملی که می‌تواند این سرمایه ملی را برای رشد بهینه و کیفی آماده سازد، مهارت‌های رفتاری است که در محیط آموخته می‌شود نه فقط محفوظات علمی (Aflaki Fard & Bazm, 2017). بنابراین مدرسه بعد از محیط خانواده، نخستین محیط اجتماعی است که کودک در آن وارد می‌شود و اگر با عملکرد مبتنی بر تعلیم‌وتربیت و شادابی همراه باشد عامل مهمی در یادگیری و پرورش مهارت‌های زندگی کودک محسوب می‌شود (Rashid Kluir, 2014).

امروزه شادابی و نشاط در فضای آموزشی نقش و جایگاه برجسته‌ای در مبحث کیفیت و برنامه‌ریزی آموزشی دارد. به طوری که شور و شوق به تحصیل، فعال شدن حس کنجکاوی و افزایش خلاقیت دانش‌آموزان ارتباط نزدیکی با وضعیت محوطه آموزشی آنها دارد. ایجاد محیط آموزشی با نشاط برای دانش‌آموزان سال‌هاست که به عنوان یک دغدغه جدی نزد سیاست‌گزاران و برنامه‌ریزان آموزش و پرورش مطرح شده است. این مسأله یکی از نیازهای اساسی دانش‌آموزان در مقاطع مختلف تحصیلی است، زیرا کودکان بسیار بصری هستند. آنها از محیط و فضاهایی که نشاط و شادابی را القاء کند، لذت می‌برند و به دلیل افزایش انگیزه‌ها، پیشرفت‌های چشمگیری در زمینه‌های علمی خواهند داشت (Niaz-Azeri, 2013). اگر امکانات، تسهیلات و برنامه‌ریزی‌های دقیق و متناسب آموزشی بتوانند حس کنجکاوی فراگیران را تحریک کنند و آنها را به سوی خود جذب نماید، این محیط برای آنها نشاط آور و شاداب خواهد بود. بنابراین لازم است والدین و مربیان و همه دست‌اندرکاران آموزش و پرورش با همکاری و تعامل، تلاش خود را بکار گیرند تا مراکز آموزشی را به محیط‌هایی با نشاط و جذاب برای دانش‌آموزان تبدیل کنند تا پیشرفت تحصیلی آنها ارتقاء یابد. برای دستیابی به تحقق آرمان‌های مربوط به شاداب سازی مدارس برای دانش‌آموزان، باید تحولات جدی در نگرش مدیران و مسؤولان نظام آموزش و پرورش و برنامه‌ریزی‌های آموزشی مطابق با استانداردهای جهانی ایجاد نمود؛ به همین دلیل است که در این تحقیق هدف بر آن است تا به طراحی الگوی مناسب جهت امکان‌سنجی و استقرار اثربخش مدرسه شاد در مدارس کشور پرداخته شود.

به اعتقاد (Rejo et al, 2014) ایجاد نشاط و شادابی یکی از مؤثرترین راه‌ها برای افزایش بهداشت روانی در جامعه است، مدرسه بعنوان یک نهاد می‌تواند با بوجود آوردن زمینه‌ها و برنامه‌هایی باعث هر چه شاداب کردن جامعه شود. اگر در مدرسه شوق زندگی کردن بوجود آید خود به خود اثرگذار بر جامعه خواهد بود.

شادی و نشاط به عنوان یکی از جنبه‌های جدایی‌ناپذیر زندگی و به ویژه یکی از جنبه‌های ضروری تحصیل در آموزش و پرورش تلقی می‌شود. شادمانی و خلق مثبت، اثرات خوبی بر روی دانش‌آموزان و معلمان دارد از جمله باعث تعامل اجتماعی بیشتری می‌شود، کیفیت ارتباطات را بالا می‌برد، افراد نوع

دوست می شوند و به دیگران کمک می کنند، دانش آموزان انگیزه تحصیلی بیشتری دارند و بهتر قادر به حل مسأله می شوند (Parsi et al, 2011). بنابراین می توان براساس نتایج تحقیقات قبلی از جمله تحقیق (Niaz-Azeri 2013) به این مسأله پی برد که فضای شاداب و دوست داشتنی تأثیر زیادی در شکوفایی استعدادها، خلاقیت، برنامه ریزی آموزشی پویا و خلاق، پیشرفت تحصیلی، کارایی، سلامت و زنده دلی دانش آموزان دارد. فضای شاد و مفرح در یادگیری و شکوفایی استعدادهای دانش آموزان موثر است و انرژی آنان را دو چندان می سازد.

در گذشته به نظر می رسید که وظیفه آموزش و پرورش تولید فارغ التحصیل است که فقط بتوانند امرار معاش کنند اما چنین می نماید که در قرن جدید نظام های آموزش و پرورش این مرحله را پشت سر گذاشته و سر لوحه تعلیم و تربیت در یک جمله خلاصه شده است: شوق زندگی کردن را به دانش آموزان بیاموزیم. پس باید معتقد بود که در حقیقت رشد پایدار در گرو شادی پایدار است (Hosseini, 2014).

به اعتقاد (Anile & Karelia 2010) احساس نشاط و شادابی در زندگی علاوه بر این که انرژی حرکت به سمت هدف را به انسان می دهد، از بروز احساس پوچی، احساسات منفی مثل افسردگی، اضطراب، ترس، خشم، نفرت و غم را از بین می برد. بافت حمایتگر مدرسه و وجود روابط دوستانه در مدرسه می تواند در نوجوان احساس پیوند و تعلق خاطر به مدرسه ایجاد کند در نتیجه مانع از افسردگی، خلق منفی و حتی ترک تحصیل می شود.

نشاط و شادابی در مدارس موجب رشد و شکوفایی در همه ابعاد یک دانش آموز و معلم می شود. در محیط شاد، ذهن انسان پویا، زبان او گویا و استعداد وی شکوفا می گردد. در واقع، توجه به عوامل موثر بر شادی همانا توجه به تمامی ارزش ها، خوبی ها و شایستگی ها است. کسانی که عوامل شادی آفرین را بشناسند، خواهند توانست شادتر زندگی کنند. دانش آموزان نیز در صورت برخورداری از شادی حقیقی در ذات و شخصیت خود، احتمال موفقیت شان در تمامی شئون تحصیلی و معنوی وجود خواهد داشت (Fazl Elahi, 2009; Argyle & Crosland, 2018). افرادی که در معیارهای شادکامی نمره بالا می آورند، عموماً افرادی شاد، خوشبین و سالم و از این که وجود دارند راضی هستند، زندگی را باارزش می دانند و با جهان در صلح و تفاهم هستند. بر عکس کسانی که نمره آنها کم می شود از نظر شخصیتی بدبین، غمگین و مأیوس بوده و با جهان در تضاد هستند. افراد شاد، احساس امنیت بیشتری می کنند، آسان تر تصمیم می گیرند، روحیه مشارکتی بیشتری دارند و نسبت به کسانی که با آنها زندگی می کنند، بیشتر احساس رضایت می کنند (Myers, 2017).

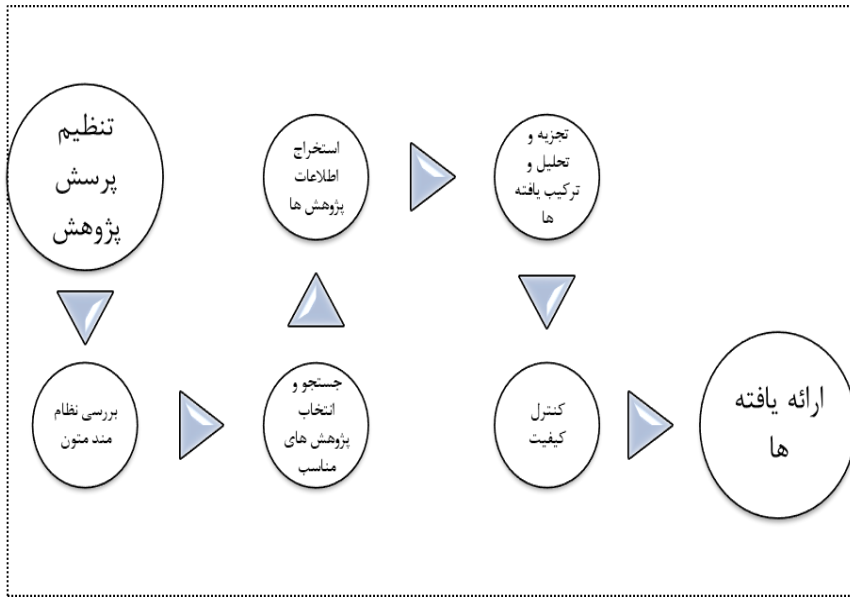
تحقیقات زیادی در مورد تعریف و درک شادی در مدرسه انجام شده است (Hackward and Hackland, 2001; Cowell et al., 1994; Oppenheimer and Kuipers, 2003; Reynolds, & Lee, Sabasik, 2014; Cohen, McCabe, Micheli, & Turner, Pickeral, 2009; Eigberg, McConey, & Price, 2016. Gage, Prikanovsky,

& Larson, 2014; Hernandez and Sim, 2004; Koth, Bradshaw, & Leaf, 2008; Thapa, Cohen, Goffey, Higgins-Dallessandro, 2013) اما هیچکدام به بررسی امکان‌سنجی و و راه‌های استقرار مدرسه شاد نپرداخته‌اند. در این مطالعات به این نتیجه رسیدند که دانش‌آموزان می‌توانند مفهوم آرامش را از سنین پایین در رابطه با رشد شناختی خود احساس کنند و جو مثبت مدرسه متغیرهای زیادی از جمله پیشرفت تحصیلی، عزت نفس و بهزیستی را پیش‌بینی می‌کند (Igberg, Mak Kani & Prais, 2016). با توجه به مزایای شادی، نشاط‌آفرینی و شادی باید هدف مرکزی آموزش و پرورش باشد چرا که شادی و آموزش ارتباط تنگاتنگی دارند و هدف آموزش خوب باید این باشد که به طور قابل توجهی به شادی فردی و جمعی کمک کند. در ارتباط با آموزش شادکامی، مدارس و برنامه‌های درسی عاملی پایه‌ای و مهم محسوب می‌شوند. بنابراین با وجود تحقیقاتی که در این زمینه انجام شده است، مشاهده می‌شود که در هیچکدام از آنها، به طراحی الگوی چهار لایه‌ای امکان‌سنجی و استقرار اثربخش مدرسه شاد در مدارس کشور به صورت جامع پرداخته نشده است. با توجه به اهمیت شادی و نشاط در میان دانش‌آموزان و عوامل تعلیم و تربیت، هدف پژوهش حاضر طراحی الگوی چهار لایه‌ای امکان‌سنجی و استقرار اثربخش مدرسه شاد در مدارس کشور می‌باشد. با توجه به اینکه برای نخستین بار پژوهشی در کشور ایران به طراحی الگوی چهار لایه‌ای امکان‌سنجی و استقرار اثربخش مدرسه شاد در مدارس کشور می‌پردازد، بنابراین می‌تواند به عنوان چهارچوبی برای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی آموزشی باشد. لذا این پژوهش به بررسی مفهوم «مدرسه آرام و شاد» پرداخته و با هدف توصیف مدرسه‌ای آرام و شاد از دیدگاه معلمان و دانش‌آموزان و صاحب‌نظران آموزش و پرورش انجام شده است. بنابراین هدف پژوهش حاضر پاسخ به این سوال است که آیا الگویی برای امکان‌سنجی و استقرار اثربخش مدرسه شاد در مدارس کشور وجود دارد یا نه؟

روش‌شناسی پژوهش

فرا ترکیب مشابه فراتحلیل، برای یکپارچه‌سازی چندین مطالعه برای ایجاد یافته‌های جامع و تفسیری صورت می‌گیرد. در مقایسه با رویکرد فراتحلیل کمی که بر داده‌های کمی ادبیات موضوع و رویکردهای اماری نکیه دارد، فراترکیب متمرکز بر مطالعات کیفی بوده، به ترجمه مطالعات کیفی به یکدیگر و فهم عمیق پژوهشگر برمی‌گردد. به عبارت دیگر؛ فراترکیب، ترکیب تفسیر تفسیرات داده‌های اصلی مطالعات منتخب است (Zimer, 2006). فراترکیب با فراهم کردن نگرش نظام‌مند برای پژوهشگران از راه ترکیب پژوهش‌های کیفی مختلف، به کشف موضوعات و استعاره‌های جدید و اساسی می‌پردازد و با این روش، دانش جاری را ارتقاء داده، دید جامع و گسترده‌ای را نسبت به مسائل پدید می‌آورد. فراترکیب مستلزم این است که پژوهشگر یک بازنگری دقیق و عمیق انجام داده، یافته‌های پژوهش‌های کیفی

مرتبط را ترکیب کند. در این پژوهش از ۷ مرحله ای فراترکیب Sondiloski & Baroso (2003) استفاده شده است که در شکل (۱) نشان داده شده است.

شکل (۱): مراحل هفت گانه پژوهش

تنظیم سوال های پژوهش

در جدول (۱) سوال های پژوهش به همراه پارامترها بیان شده است.

جدول (۱): پارامترها و سوال های پژوهش

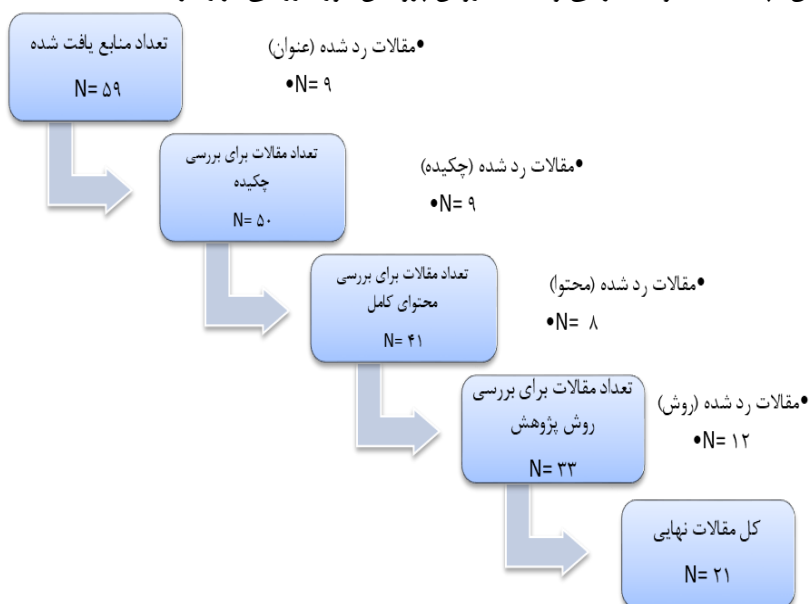
سوال های پژوهش	پارامترها
چه عواملی مولفه های امکانسنجی و استقرار مدرسه شاد را تشکیل می دهند؟	چه چیزی (What)
چه اهمیت و وزنی هریک از مولفه ها در امکان سنجی و استقرار مدرسه شاد دارند؟	چا جامعه ای (Who)
چارچوب پیاده سازی امکان سنجی و استقرار مدرسه شاد چگونه است؟	محدودیت زمانی (When)
	چگونگی روش (How)

بررسی نظام مند متون

در این پژوهش پایگاه‌های داده، نشریه‌های داخلی و خارجی با تمرکز بر مقالات مرتبط با مدرسه شاد به دلیل انعکاس مطالعات قبل‌تر در مقاله‌های بین‌سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۲ بررسی شده است. واژه‌های کلیدی متنوعی از جمله مدرسه شاد، شادابی مدرسه، نشاط آموزشی، امکان‌سنجی و استقرار مدرسه شاد، برای جستجوی مقالات پژوهش مورد استفاده قرار گرفت. در نتیجه جستجو و بررسی پایگاه‌های داده، نشریه‌ها و موتورهای جستجوی مختلف و با استفاده از واژه‌های کلیدی موردنظر (مدرسه شاد، شادابی مدرسه، نشاط آموزشی، امکان‌سنجی و استقرار مدرسه شاد)، ۵۹ مقاله یافت شد.

جستجو و انتخاب مقاله‌های مناسب

برای انتخاب مقاله‌های مناسب براساس الگوریتم نشان داده شده در شکل (۲)، پارامترهای مختلفی مانند عنوان، چکیده، محتوا، دسترسی و کیفیت روش پژوهش مورد ارزیابی قرار گرفته است.

شکل (۲): الگوریتم انتخاب مقاله‌های نهایی

استخراج نتایج

مقاله‌های براساس مرجع مربوط به هر مقاله شامل نام و نام خانوادگی نویسنده، به همراه سال انتشار مقاله و اجزای هماهنگی بیان شده که در هر مقاله به آنها اشاره شده است، طبقه‌بندی شد.

تجزیه و تحلیل و تلفیق یافته های کیفی

جدول (۲): مقوله بندی یافته ها

سال	نویسنده	ردیف	سال	نویسنده	ردیف
1994	Cowell et al.,	۱۲	2001	Hackward and Hackland,	۱
2014	Reynolds, & Lee, Sabasik	۱۳	2003	Oppenheimer and Kuipers,	۲
2016	Eigberg, McConey, & Price	۱۴	2009	Cohen, McCabe, Micheli, & Pickeral	۳
2008	Koth, Bradshaw, & Leaf	۱۵	2014	Gage, Prikanovsky, & Larson	۴
2013	Thapa, Cohen, Goffey, Higgins-Dallessandro	۱۶	2004	Hernandez and Sim	۵
2019	Azimzadeh Parsi et al.	۱۷	2017	Aflaki Fard et al.	۶
2014	Rashid Kluir	۱۸	2017	Hayati	۷
2013	Niaz Azari	۱۹	2014	Rehjo et al.	۸
2004	Hernandez	۲۰	2017	Myers	۹
2019	Fazl Elahi et al.	۲۱	2014	Turner et al.	۱۰
			2019	Hosseini et al.	۱۱

در این پژوهش، ابتدا برای تمام عوامل استخراج شده از مطالعات پیشین، کدی را در نظر گرفته، سپس با در نظر گرفتن مفهوم هریک از این کدها، آنها را در یک مفهوم مشابه دسته بندی کردیم. به این ترتیب، مفاهیم پژوهش مشخص شدند. براساس تحلیل های صورت گرفته به کمک روش تحلیل محتوا روی ۲۱ مقاله نهایی انتخاب شده، در مجموع تعداد ۳ مقوله و ۹ مفهوم و ۳۹ کد برای مولفه های امکان سنجی و استقرار مدرسه شاد در این پژوهش کشف و برجسب گذاری شدند. یافته های حاصل از این مرحله حاکی از آن بود که در مطالعات قبلی تاکنون چنین مطالعه نظام مندی انجام نشده و هریک از مطالعات، فقط به جنبه خاصی از مقوله امکان سنجی و استقرار مدرسه شاد توجه داشته اند و ابعاد چندگانه در قالب یک چارچوب منسجم و به صورت نظام مند در نظر گرفته نشده است. در جدول (۳) کدهای نهایی استخراج شده مرتبط با هر مقوله و مفهوم نشان داده شده است.

جدول (۳): مقوله بندی یافته ها

مقوله	مفاهیم	کد	
ساختار مدرسه	جو سازمانی	تسهیلات و پشتیبانی رهبریت	
		عملیات گروهی، رفاقت و صمیمیت	
		اعتماد متقابل	
		روحیه شغلی و سازمانی	
		مشارکت در تصمیم گیری ها	
		چالش شغلی، اهمیت و تغییر	
	محیط فیزیکی	فضای آموزشی کافی و بزرگ	
		داشتن امکانات رفاهی و تفریحی	
		امکانات آموزشی و تکنولوژی آموزشی	
		رنگ آمیزی مناسب محیط بر اساس فرهنگ جامعه	
		داشتن راه های ارتباطی با بیرون	
		مدیریت مشارکتی بین مدرسه و اولیا	
		انعطاف پذیری	
فرهنگ حاکم مدرسه	سیستم مدیریتی باز		
	ارتباط موثر با جماعه روحانیت		
	پوشیدن لباس روشن و مرتب		
	داشتن ظاهری آراسته		
کادر مدرسه	نشاط جسمانی	داشتن لباس فرم مخصوص مدرسه	
		عمل به واجبات دینی	
		شاد بودن و شاد زیستن	
نشاط روحی و معنوی	نشاط اخلاقی و رفتاری	حضور در برنامه های مذهبی و ملی	
		خوش اخلاق و گشاده رو بودن	
		برگزاری مراسمات در اعیاد و مناسبت های مذهبی و ملی	
		دعوت دانش آموزان به برگزاری نماز جماعت و جلسات معنوی	
		ورزش کردن در مدرسه به همراه دانش آموزان	
		مهرورزی	
		تقویت حس هویت طلبی و ملی و مذهبی گرایبی	
دانش آموزان	نشاط جسمانی	پوشیدن لباس فرم زیبا و شاد و خوش رنگ	
		خنده رو و شاداب	
		اعتماد به نفس بالا داشتن	
		مرتب بودن کیف مدرسه	
		حضور در نماز جماعت مدرسه	
	نشاط روحی و معنوی	نشاط روحی و معنوی	صبوری و تلاش
			امیدواری و باورمندی
			حضور ذهن کامل در کلاس درس

مدیریت بر آموزش سازمانها

حضور در ورزش صبحگاهی مدرسه	نشاط اخلاقی و رفتاری
کمک به همکلاسی ها و هموعان	
حضور در برنامه های شاد و مفرح به همراه دوستان	
مشارکت در برنامه های کلاسی و گروهی مدرسه	

کنترل کدهای استخراجی

موقعی که دو رتبه دهنده، پاسخگویان را رتبه بندی می کنند و قصد داریم میزان توافق بین این دو رتبه دهنده را بسنجیم، از شاخص کاپا استفاده می کنیم (Habibpour, 2017). برای کنترل مفاهیم استخراجی، از مقایسه نظر پژوهشگر با یک خبره استفاده شده است. شاخص کاپا بین صفر تا یک نوسان دارد. هرچه مقدار این سنجه به عدد یک نزدیک تر باشد، نشان می دهد که توافق بیشتری بین رتبه دهندگان وجود دارد. اما زمانی که مقدار کاپا به عدد صفر نزدیک تر باشد، در آن صورت توافق کمتر بین دو رتبه دهنده وجود دارد (Mokhr et al., 2012). با استفاده از نرم افزار SPSS عدد معناداری $0/00$ و مقدار شاخص $0/742$ محاسبه شد که در جدول (۴) نشان داده شده است. با توجه به کوچکتر بودن عدد معناداری از $0/05$ فرض استقلال کدهای استخراجی رد می شود. پس می توان ادعا کرد که استخراج کدها از پایایی مناسبی برخوردار بوده است.

جدول (۴): مقادیر اندازه توافق

عدد معناداری	انحراف استاندارد	مقدار	
$0/000$	$0/074$	$0/742$	کاپای مقدار توافق
		۳۹	تعداد موارد معتبر

تحلیل محتوا، مرحله ای از فرایند اطلاعاتی است که به وسیله آن محتوای ارتباطات با استفاده از بکارگیری مجموعه ای از قراین طبقه بندی شده و نظام دار تغییر و تبدیل می یابد و به صورت داده های خلاصه شده و قابل مقایسه در می آید. روش آنتروپی شانون پردازش داده ها را در مبحث تحلیل محتوا بسیار قوی انجام می دهد. آنتروپی در تئوری اطلاعات، شاخصی است برای اندازه گیری عدم اطمینان که به وسیله یک توزیع احتمال بیان می شود. روش های متعددی برای تعیین وزن شاخص ها وجود دارد؛ یکی از بهترین این روش ها، آنتروپی شانون است (Azar et al., 2017). در روش آنتروپی شانون ابتدا پیام بر حسب مقوله ها به تناسب هر پاسخگو در قالب فراوانی شمارش می شود. سپس با استفاده از بار اطلاعاتی هر مقوله، درجه اهمیت هر یک محاسبه می شود. در این پژوهش از روش آنتروپی شانون به دلیل قدرت آن و سادگی استفاده شده است. بر این اساس، میزان پشتیبانی پژوهش های گذشته از یافته های این پژوهش به صورت آماری نشان داده می شود. برای محاسبه بار اطلاعاتی عدم اطمینان و ضریب اهمیت به ترتیب از رابطه (۱) و (۲) استفاده می شود.

رابطه (۱)

$$E_j = -k \sum_{i=1}^m [p_{ij} \ln p_{ij}] , (j = 1, 2 \dots, n) , k = \frac{1}{\ln m}$$

رابطه (۲)

$$W_j = \frac{E_j}{\sum_{j=1}^n E_j}$$

برای محاسبه وزن هر یک از مفاهیم نیز، به محاسبه مجموع وزن کدهای آن مفهوم پرداخته شده و بر اساس وزن‌های به دست آمده در جدول (۵) رتبه بندی صورت گرفته است.

جدول (۵): رتبه بندی و ضریب اهمیت کدهای امکان‌سنجی و استقرار مدرسه شاد

رتبه در مفاهیم	ضریب اهمیت (W_i)	عدم اطمینان (E_j)	فراوانی	کد	مفاهیم	مقوله
۲	۰/۱۱۸	۰/۰۱۲۶	۱	تسهیلات و پشتیبانی رهبریت	جو سازمانی	ساختار مدرسه
۳	۰/۰۹۲	۰/۰۰۹۶	۳	عملیات گروهی، رفاقت و صمیمیت		
۵	۰/۰۵۹	۰/۰۰۷۶	۲	اعتماد متقابل		
۶	۰/۰۴۸	۰/۰۰۶۳	۲	روحیه شغلی و سازمانی		
۱	۰/۱۲۵	۰/۰۱۸۹۰	۵	مشارکت در تصمیم‌گیری‌ها		
۴	۰/۰۶۴	۰/۰۰۸۴	۳	چالش‌شغلی، اهمیت و تغییر	محیط فیزیکی	
۳	۰/۰۸۹	۰/۰۱۰۸	۱۰	فضای آموزشی کافی و بزرگ		
۱	۰/۱۰۳	۰/۰۱۵۴	۱۲	داشتن امکانات رفاهی و تفریحی		
۲	۰/۰۹۵	۰/۰۱۴۲	۱۶	امکانات آموزشی و تکنولوژی آموزشی		
۵	۰/۰۶۹	۰/۰۰۸۵	۱۴	رنگ آمیزی مناسب محیط بر اساس فرهنگ جامعه		
۴	۰/۰۷۴	۰/۰۰۹۲	۶	داشتن راه‌های ارتباطی با بیرون	فرهنگ حاکم مدرسه	
۳	۰/۱۱۱	۰/۰۱۰۵	۵	مدیریت مشارکتی بین مدرسه و اولیا		
۱	۰/۱۳۸	۰/۰۱۴۹	۸	انعطاف‌پذیری		
۴	۰/۰۹۸	۰/۰۰۹۷	۳	سیستم مدیریتی باز		
۲	۰/۱۲۹	۰/۰۱۳۲	۲	ارتباط موثر با جامعه روحانیت		

مدیریت بر آموزش سازمانها

رتبه در مفاهیم	ضریب اهمیت (W _i)	عدم اطمینان (E _j)	فراوانی	کد	مفاهیم	مقوله
۲	۰/۰۹۲	۰/۰۱۰۳	۷	پوشیدن لباس روشن و مرتب	نشاط جسمانی	کادر مدرسه
۱	۰/۰۹۸	۰/۰۱۳۲	۹	داشتن ظاهری آراسته		
۳	۰/۰۷۹	۰/۰۰۹۲	۱۰	داشتن لباس فرم مخصوص مدرسه		
۲	۰/۰۹۴	۰/۰۰۹۶	۶	عمل به واجبات دینی	نشاط	
۱	۰/۱۰۵	۰/۰۱۰۵	۸	شاد بودن و شاد زیستن	روحی و معنوی	
۳	۰/۰۸۴	۰/۰۰۸۲	۹	حضور در برنامه های مذهبی و ملی		
۵	۰/۰۵۸	۰/۰۰۸۵	۱۱	خوش اخلاق و گشاده رو بودن	نشاط	اخلاقی و رفتاری
۱	۰/۱۰۲	۰/۰۱۵۲	۱۲	برگزاری مراسمات در اعیاد و مناسبت های مذهبی و ملی		
۶	۰/۰۴۱	۰/۰۰۹۴	۸	دعوت دانش آموزان به برگزاری نماز جماعت و جلسات معنوی		
۳	۰/۰۸۵	۰/۰۱۲۵	۷	ورزش کردن در مدرسه به همراه دانش آموزان		
۲	۰/۰۹۲	۰/۰۱۳۸	۸	مهرورزی		
۴	۰/۰۷۹	۰/۰۱۰۴	۴	تقویت حس هویت طلبی و ملی و مذهبی گرایی		
۲	۰/۰۹۱	۰/۰۰۸۷	۹	پوشیدن لباس فرم زیبا و شاد و خوش رنگ	نشاط جسمانی	دانش آموزان
۴	۰/۰۳۴	۰/۰۰۶۲	۳	خنده رو و شاداب		
۱	۰/۱۰۹	۰/۰۰۹۷	۶	اعتماد به نفس بالا داشتن		
۳	۰/۰۵۷	۰/۰۰۷۴	۵	مرتب بودن کیف مدرسه		
۲	۰/۱۱۲	۰/۰۰۹۱	۵	حضور در نماز جماعت مدرسه	نشاط	
۳	۰/۱۰۴	۰/۰۰۷۱	۴	صبوری و تلاش	روحی و معنوی	
۱	۰/۱۲۶	۰/۰۰۹۷	۴	امیدواری و باورمندی	معنوی	
۴	۰/۰۹۲	۰/۰۰۶۵	۲	حضور ذهن کامل در کلاس درس		

رتبه در مفاهیم	ضریب اهمیت (W_i)	عدم اطمینان (E_j)	فراوانی	کد	مفاهیم	مقوله
۳	۰/۰۹۹	۰/۰۰۹۶	۲	حضور در ورزش صبحگاهی مدرسه	نشاط	
۱	۰/۱۲۷	۰/۰۱۳۰	۲	کمک به همکلاسی‌ها و هموعان	اخلاقی و رفتاری	
۴	۰/۰۷۲	۰/۰۰۷۴	۳	حضور در برنامه‌های شاد و مفرح به همراه دوستان		
۲	۰/۱۰۹	۰/۰۱۰۸	۴	مشارکت در برنامه‌های کلاسی و گروهی مدرسه		

براساس ضرایب به دست آمده در جدول (۵) مشخص شد که کدهای مشارکت در تصمیم‌گیری‌ها، داشتن امکانات رفاهی و تفریحی، انعطاف‌پذیری، داشتن ظاهری آراسته، شاد بودن و شاد زیستن، برگزاری مراسمات در اعیاد و مناسبت‌های مذهبی و ملی، اعتماد به نفس بالا داشتن، امیدواری و باورمندی و کمک به همکلاسی‌ها و هموعان دارای بیشترین ضریب اهمیت می‌باشند و بالاترین رتبه‌ها را در کل کسب کرده‌اند؛ بدین مفهوم که در حوزه امکان‌سنجی و استقرار اثربخش مدرسه شاد، این موضوعات بیشتر مورد توجه و مطالعه قرار گرفته‌اند و تکرارپذیری بیشتری نسبت به سایر کدها داشته‌اند. از همین رو می‌توان گفت که توجه به این ابعاد در امکان‌سنجی و استقرار اثربخش مدرسه شاد حائز اهمیت هستند.

یافته‌ها

براساس مطالعه پژوهش‌های پیشین و کدهای استخراج شده، مولفه‌های اصلی امکان‌سنجی و استقرار مدرسه شاد در سه لایه امکان‌سنجی، طراحی مفهومی و ساختار اجرا و استقرار مدرسه شاد، شامل موارد زیر می‌شود:

لایه اول: امکان‌سنجی

پیش از آغاز، الگوی جدید توسط محققان و مدیران ارشد آموزش و پرورش باید موردپذیرش قرار گیرد. در ادامه، پیش‌نیازهای مدیریتی، انسانی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی، و هنجارها و ارزش‌ها برای شناسایی و تعیین الزامات استقرار مورد بررسی قرار می‌گیرد. بدین منظور می‌توان از عملکردهای موفق، با توجه به شرایط بومی، الگوبرداری و دلایل ناکامی مدل‌های ناموفق را به منظور اجتناب از دام‌های پنهان شناسایی کرد. نتایج این بررسی‌ها تصویری از وضع مطلوب را نمایان می‌سازد. در کنار این بررسی‌ها، امکان‌سنجی زیرساخت‌های فنی و آمادگی مدیریت، منابع انسانی ساختار و استراتژی، مورد ارزیابی

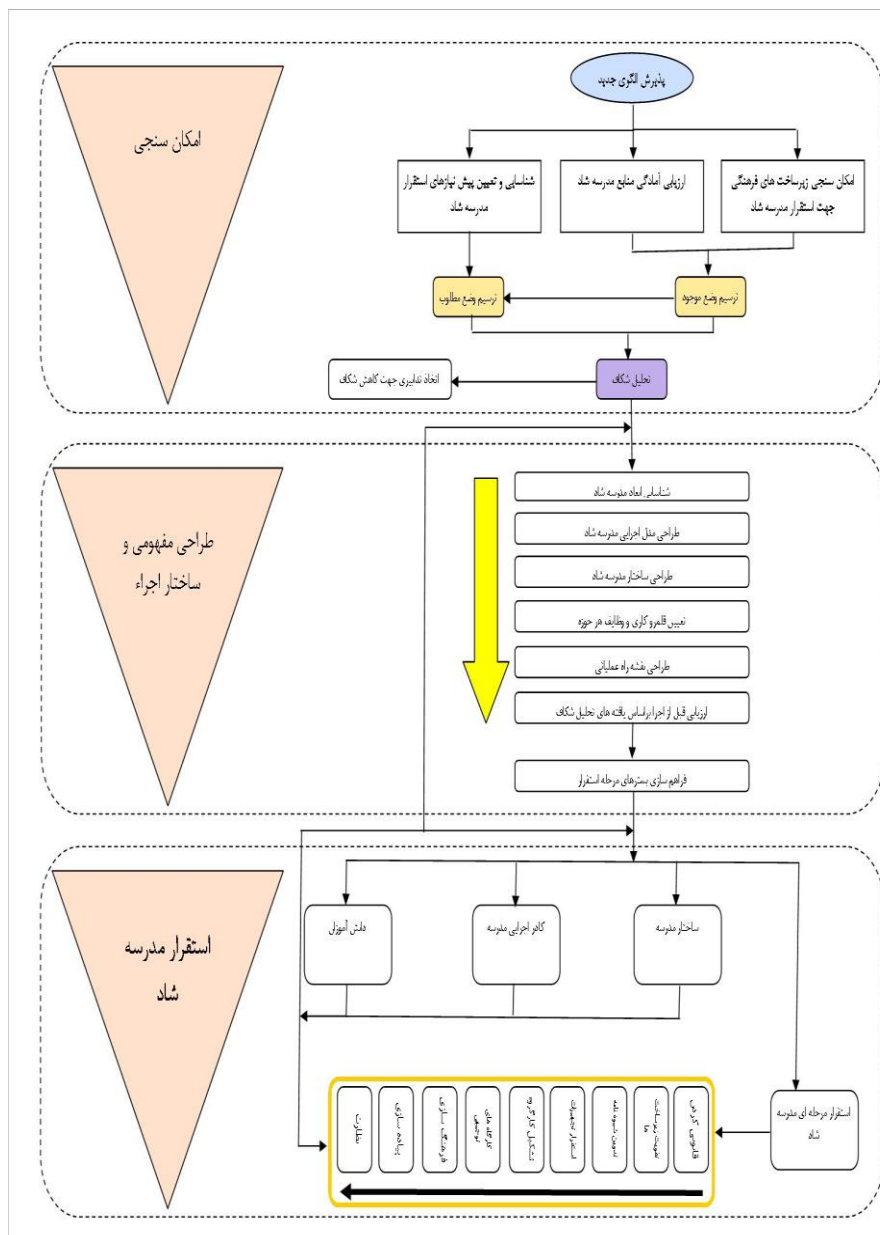
قرار می‌گیرد تا تصویری از وضع موجود مولفه‌های تاثیرگذار در استقرار مدرسه شاد در آموزش و پرورش ابتدایی ایران به دست آید. تحلیل شکاف بین وضع موجود و مطلوب در زمینه‌های مدیریتی، انسانی، ساختار و استراتژی، زمینه‌ساز اتخاذ خط و مشی‌های مقتضی برای کاهش شکاف می‌شود.

لایه دوم: طراحی مفهومی و ساختار اجرا

طراحی مدل مدرسه شاد: بایستی زمینه‌ها و ارزشها و هنجارهای متناسب با اهداف آموزش و پرورش ابتدایی در زمینه تربیت دانش‌آموزان با هدایت میران ارشد سازمان و توسط متخصصان تعلیم و تربیت ابتدایی مشخص و تدوین شود. طراحی مدل پیاده‌سازی مدرسه شاد از طریق تعریف چشم‌انداز، اهداف تربیتی، ارزش‌ها، هنجارها، قوانین و مقررات، طراحی الگوی مرحله‌ای استقرار، تعیین ابعاد مدرسه شاد، شناسایی موانع استقرار و عوامل کلیدی موفقیت، تعیین گستره مکانی استقرار، تعیین شاخص‌ها و ساختار ارزیابی، تعیین سطح مشارکت بخش درونی و بیرونی مدرسه انجام می‌گیرد. در ادامه این مرحله، ساختار اجرا طراحی شده و قلمرو کاری هر یک از بخش‌های مدرسه مشخص می‌شود. این اقدامات، زمینه‌ساز برنامه‌ریزی عملیاتی فرایند پیش‌رو؛ یعنی استقرار مدرسه شاد خواهد شد. در این مرحله پیش‌از اجرای طرح، با توجه به یافته‌های تحلیل شکاف، می‌توان اقدام به ارزیابی طرح مورد نظر کرد. تمامی اقدامات صورت گرفته، بسترهای لازم برای استقرار مدرسه شاد را فراهم می‌آورد.

لایه سوم: استقرار مدرسه شاد

در شروع فرایند استقرار مدرسه شاد باید با توجه به خروجی‌های امکان‌سنجی و نیز مطالعه وضع مطلوب، مولفه‌های مدرسه شاد، مولفه‌های شادابی، مولفه‌های پیشرفت تحصیلی، مولفه‌های ساختار سازمانی و مولفه‌های الگوی تربیت سند تحول آموزش و پرورش به سطح مورد نیاز از آمادگی رسیده باشند و در وضع مطلوب قرار داشته باشند. پس از این اقدامات، وارد مراحل عملیاتی استقرار مدرسه شاد خواهیم شد که عبارتند از: برگزاری کارگاه‌های توجیهی ویژه مربیان، پیاده‌سازی فرایندهای شادی در مدرسه، تشکیل کارگروه نظارت و ارزیابی، تقویت زیرساخت‌ها و امکانات رفاهی و تفریحی. در تمام فرایند استقرار مرحله‌ای مدرسه شاد در آموزش و پرورش ابتدایی، به طور مداوم بازخوردهایی به لایه طراحی مفهومی و ساختار اجرا داده می‌شود تا به اقتضای نیازهای پیش‌رو، تصمیمات لازم اتخاذ شود.

شکل (۳): الگوی جامع امکان‌سنجی و استقرار مدرسه شاد در آموزش و پرورش ابتدایی ایران (منبع: پژوهش حاضر)

بحث و نتیجه‌گیری

براساس یافته‌های این پژوهش جهت استقرار مدرسه شاد، بایستی به ابعاد ساختار مدرسه، کادر اجرایی مدرسه و دانش آموزان توجه کرد. بر اساس تجربیات و نتایج پژوهش‌های گذشته می‌توان اینگونه بیان کرد که الگوی نهایی این پژوهش نقشه راه مناسبی برای امکان‌سنجی و استقرار مدرسه شاد محسوب می‌شود. بر اساس نتایج تحقیق از بین ۳۹ کد شناسایی شده در این تحقیق، مشخص شد که مشارکت در تصمیم‌گیری‌ها، داشتن امکانات رفاهی و تفریحی، انعطاف‌پذیری، داشتن ظاهری آراسته، شاد بودن و شاد زیستن، برگزاری مراسمات در اعیاد و مناسبت‌های مذهبی و ملی، اعتماد به نفس بالا داشتن، امیدواری و باورمندی و کمک به همکلاسی‌ها و هموعان دارای بیشترین ضریب اهمیت می‌باشند. به عبارت دیگر برای امکان‌سنجی و استقرار مدرسه شاد در آموزش و پرورش ابتدایی، توجه به این موارد اهمیت زیادی دارد. به همین جهت، آموزش و پرورش بایستی نخست به شیوه مدیریت (مدیریت مشارکتی)، تجهیزات و زیرساخت‌های آموزشی و تفریحی، سهل‌الوصول بودن قوانین و مقررات سازمانی، داشتن محیطی توأم با آرامش، توجه به مناسبت‌ها و ارزش‌گذاری آنها، بالا بردن اعتماد به نفس کارکنان و دانش آموزان، توجه به مشکلات کارکنان و دانش آموزان و همدلی، توجه ویژه داشته باشد. بر اساس الگوی نهایی طراحی شده در این پژوهش، جهت امکان‌سنجی و استقرار مدرسه شاد در آموزش و پرورش ابتدایی، بایستی به چند مورد و مساله مذکور به صورت ویژه توجه داشت.

صاحب‌نظران و اندیشمندان معروف جهان به صورت قاطع و تردیدناپذیر بر این عقیده‌اند که مدیریت مشارکتی، تنها روش مدیریت نو، مطلوب، کارساز و نجات‌بخش در موسسات و سازمان‌های گوناگون و به ویژه آموزشی دنیاست و بسیاری از کشورهای پیشرفته جهان، پیشرفت خود را پیامد اجرای مدیریت مشارکتی می‌دانند (Jahanian, 2013). بنابراین مدیریت مشارکتی در مدارس عبارت است از نگرش جامع برای جلب مشارکت فردی و گروهی کارکنان، اولیا و دانش‌آموزان و تقویت روحیه مشارکت در آنها به قصد رفع مشکلات و بهبود مستمر در همه زمینه‌ها در سازمان. لذا در مدارس جهت بالا بردن حس ارزشمندی در کارکنان، اولیا و دانش‌آموزان مدیران بایستی مدیریت مشارکتی و تصمیم‌گیری مشارکتی را در دستور کار خود قرار دهند. همسو با نتیجه حاضر تحقیق (Jafari et al (2008) در مطالعه خود نتیجه گرفته‌اند که عوامل فردی، عوامل اجتماعی - فرهنگی، عوامل کالبدی و سبک مدیریت مشارکتی، در شادابی مدارس مؤثرند و از طرفی، مدیریت آمرانه در مدارس می‌تواند شادابی مدارس را کاهش دهد. آن‌ها همچنین برای افزایش شادی و نشاط در مدارس موارد زیر را پیشنهاد داده‌اند: مشارکت کارکنان مدرسه در اداره امور، آموزش به خانواده‌ها از طریق انجمن اولیا و مربیان، استفاده از روش‌های فعال تدریس، برگزاری جلسات بحث آزاد جهت بیان انتظارات دانش‌آموزان بدون نگرانی و اضطراب،

برنامه‌ریزی برای بهبود وضعیت فیزیکی مدرسه از قبیل استفاده از رنگ‌های ملایم و شاد، نور و تهویه مناسب، توجه به معماری و بازسازی مدارس و ایجاد امکانات تفریحی.

از دیگر موارد قابل بحث در استقرار مدرسه شاد داشتن امکانات رفاهی و تفریحی در مدرسه می باشد. به عبارت دیگر دانش آموزان زمانی شاد هستند که به امکانات رفاهی و تفریحی در حین تحصیل دسترسی داشته باشند. (Fazollahi et al (2009) نیز به لزوم وجود امکانات رفاهی و تفریحی در شاداب سازی مدارس تاکید داشته اند. (Hayati (2008) نیز امکانات رفاهی و تفریحی محیط مدرسه بر نشاط دانش آموزان پسر تأثیر زیادتری دارد. همچنین به نظر دانش آموزان دختر، تجهیزات سمعی و بصری مدرسه و رنگ آمیزی محیط مدرسه، بر نشاط دانش آموزان تأثیر زیادتری دارد. به نظر دانش آموزان دختر، وضعیت استقرار تجهیزات کلاس‌های درس بر نشاط دانش آموزان نیز تأثیر زیادتری دارد. (Tarigedar (2014) دلایل نبود شادابی و نشاط در نوجوانان را مدارس، نبود امکانات مناسب ورزشی و تفریحی می‌داند و معتقد است که این محدودیت‌ها مانع آن می‌شوند که نوجوانان انرژی‌های خود را آزاد کنند. او در ادامه بیان می‌کند که علاوه بر امکانات مادی، معنویت و آموزش‌های دینی نیز از ضروریات شادی‌آفرینی در نوجوانان هستند. لذا در این تحقیق نیز بر برگزاری مراسمات در اعیاد و مناسبت‌های مذهبی و ملی به عنوان یکی از ارکان مدرسه شاد اشاره شده است. براساس نظر (Najafi & Irfan (2012) هر کس ممکن است برداشت خاصی از مفهوم نشاط داشته باشد و متناسب با آن برای تحصیل و فراهم‌سازی مقدمات آن تلاش کند، اما تعریفی که با رویکرد دینی از نشاط سازگاری داشته باشد این است که فرد در زندگی خود احساس رضایت و سعادتمندی داشته و از سلامت روانی برخوردار باشد. بر اساس نتایج تحقیق (Azizi and Nadimi (2015) که همسو با تحقیق حاضر می باشد می توان این مفهوم را برداشت نمود که بی تردید تربیت روحی و معنوی انسان یکی از مهمترین مسایل قرن جدید است که این تربیت باید از آغاز حیات انسان مدنظر گرفته شود، مخصوصاً دوره ی مدرسه بهترین زمان برای تربیت درونی و اخلاقی است همچنان که پیچیدگی تکنولوژی و صنعت ماشینی و نیاز جوامع بشری به انسان های سالم و شاداب براهمیت این موضوع افزوده است. تربیت صحیح هوش اخلاقی و به کارگیری راهبردهای صحیح در مدارس در زمینه هایی چون ظاهر سازی مدرسه، توجه به معنویات، تدریس شاداب، توجه به تشویق و اجتناب از تنبیه می تواند در سلامت روانی و شاداب سازی دانش آموزان نقش بسزایی داشته باشد.

در نهایت می توان گفت که شادی حاصل احساس سعادتمند بودن است و سعادتمندی حاصل احساس سیر طبیعی زندگی و در مسیر رشد قرار گرفتن است. در این حالت فرد به زندگی دیگران علاقمند می شود و به آنها عشق می ورزد، احساس رضایت و شادی سبب پیدایش حالت روانی مختلفی می شود که دوستی، عشق، محبت، امید واری، خوش بینی، مسرت، همراهی، همدلی و پذیرش از نمونه های آن است. بنابراین براساس نتایج تحقیق پیشنهاد می گردد تا مدیریت مدرسه بستری را برای دانش آموزان فراهم کنند تا آنها بتوانند به راحتی و با شیوه‌های مختلف با معلمان خود ارتباط برقرار کنند. همچنین برای ایجاد شادی و

انگیزش برنامه‌های رفاهی و تفریحی برگزار گردد. دستگاه‌ها و سازمان‌های مختلف بایستی درحوزه مسئولیت خود، برای گسترش فرهنگ شادی برنامه‌های لازم را تدوین و برای اجرای آن برنامه‌ها به صورت جدی تلاش نمایند. ایجاد محیطی شاد در محیط مدرسه و کلاس درس جو تفاهم، همدلی و خلاقیت را هم افزایش می‌دهد. پیشنهاد می‌شود به منظور افزایش میزان شادی دانش آموزان، رفتارهای عملی، هنری، اخلاقی و دینی در آنان افزایش یابد. به عبارت دیگر، مجموعه عوامل و مؤلفه‌های نظام آموزش مدرسه ای، نظام برنامه‌ریزی آموزشی و درسی، روش‌های تدریس و ارزش‌یابی و مدیریت آموزشی و سایر عوامل مؤثر به گونه‌ای طراحی و اجرا شود که به تقویت و بهبود هرکدام از این رفتارها در دانش آموزان توجه بیش‌تری شود. توجه به معنویات و تقویت بنیان‌های ارزشی و دینی از طریق توسعه دانش‌ها، ارزش‌ها و نمادهای اصیل اسلامی در مدارس موجب افزایش شادمانی و نشاط دانش آموزان و محیط‌های آموزشی می‌شود. زدودن عوامل ایجاد تشویش خاطر و اضطراب و افزایش رضامندی از زندگی و ایجاد فضای شاد و نشاط آور در ارتباطات و بها دادن به فعالیت‌های خودانگیزخته در جهت پرورش عواطف مثبت نیز موجبات افزایش شادابی در دانش آموزان را فراهم می‌کند. برنامه ریزی اصولی و استفاده بهینه از منابع و امکانات مادی مدارس و همچنین فراهم آوردن شرایط محیطی مناسب برای افزایش شادی در بین دانش آموزان و بهبود جو سازمانی نیز می‌تواند در استقرار مدرسه شاد کمک بکند. در نهایت پیشنهاد می‌گردد به بهداشت روانی دانش آموزان توجه ویژه‌ای شود. این مهم را می‌توان از طریق ارائه برنامه‌ها و کارگاه‌های آموزشی و در قالب برنامه‌های مراکز مشاوره روانی به طورهمگانی برای دانش آموزان و خانواده‌های آنها انجام داد.

تعارض منافع / حمایت مالی

این مقاله برگرفته از پایان نامه دکتری نویسنده اول با عنوان طراحی الگوی چهار لایه ای امکان سنجی و استقرار اثربخش مدرسه شاد در آموزش و پرورش دوره ابتدایی در دانشگاه محقق اردبیلی می باشد و از حمایت مالی دانشگاه محقق اردبیلی برخوردار بوده است.

منابع

- Aflaki Fard, H. & Bazm, Q (2017). The impact of the educational environment on students' happiness and learning, new achievements in humanities studies, 1(2): 43-57.
- Anli, I. & Karsli, T. A., (2010). "Perceived parenting style, depression and anxiety in a Turkish late adolescent population". Innovation and creativity in Education, No. 2(2), pp: 724– 727.
- Argyle, M. & Crosland, G. (2010). Interpersonal functioning in Hoarding Disorder: An examination of attachment styles and emotion regulation in response to

- interpersonal stress. *Journal of Obsessive-Compulsive and Related Disorders*, 16, 43-49.
- Azar, A., Mirfakhredini, S., A., Ali A. (2022). A comparative study of data analysis in six sigma, with the help of statistical tools and multi-criteria decision making techniques. *Management Research in Iran*, 12(4), 1-35.
- Azinzadeh Parsi, A; Hosseini Mehr, A & Rahmani, E. (2010). Investigating the relationship between the components of the five-factor model of personality and happiness in students, *Educational Psychology Skills Quarterly*, 2, 2(6): 1-12.
- Cohen, H. Mc- Cabe, Michelli, H. & Pickeral, K. (2009). Hormonal changes in relation to lunar periodicity in the testis of the forktail rabbitfish. *General and comparative endocrinology*, 1, 302-309.
- Covell, A. Rose-Krasnor, K. & Fletcher, R. (1994). The control-value theory of achievement emotions: Assumptions, corollaries, and implications for educational research and practice. *Educational Psychology Review*, 18, 315-341.
- Egeberg, U.; McConney, F. & Price, J. (2016). Bad moon on the rise? Lunar cycles and incidents of crime. *Journal of Criminal Justice*, 38, 367-369.
- Fazl Elahi, S; Jahangir Esfahani, N & Haq Goyan, Z. (2009). Measuring the amount and factors affecting the happiness of Qom campus and Tehran University students, *Psychology and Religion*, 3(4): 89-108.
- Gage, R.; Prykanowski, K. & Larson, W. (2014). Accident prevention through personnel selection. special issue: recent developments in non-traditional employment testing. *Journal of business and psychology*, 3(2) 187- 198.
- Habibpour, K. & Safari, R. (2008). A comprehensive guide to the use of SPSS in survey research, Loya Publishing House, Motafkaran, Tehran.
- Hakvoort, F. & Hagglund, P. (2001). Academic emotions in students' self-regulated learning and achievement: a program of qualitative and quantitative research. *Educational psychologist*, 37(2): 91-105.
- Hayati, H. The effect of the school's physical environment on the vitality of middle school students in Sari city, master's thesis of Islamic Azad University of Roudhen, 2017.
- Hernandez, J. & Seem, M. (2004). Basis of hauman cogniion focus on biological psychology. Translated by Arash Hosinian. Tehran: pub Kosh.(Persian).
- Hosseini, M. Naranji Sani, F. Ebadi, R. & Rudbari, H. (2014). Evaluating the quality of electronic teaching-learning system services in higher education, *University Library and Information Research*, Volume 49, Number 2, 277-303.
- Koth, P.; Bradshaw, M. & Leaf , H. (2008). Circadian rhythms of performance: new trends. *Chronobiology International*, 6(17), 719-732.
- Mohagher, A; Jafaranjad, A; Modares Yazdi, M & Sadeghi Moghadam, M. (2012). Presenting a comprehensive information coordination model of automotive supply network using metacombination method, *Journal of Information Technology Management*, No. 4: 161-194.
- Myers, T. (2017). Knowledge sharing hostility and governance mechanisms: An empirical test. *Journal of Knowledge Management*, 16(2), 754-773.

- Niaz Azari, K. (2013). Investigating the effect of cheerfulness on the academic progress of secondary school students in Sari city. *Educational Planning Studies Quarterly*, 2(3), 35-57.
- Niazaziri, K (2019). *Behavior and human relations in the educational organizations of the third millennium*, Tehran: Shivh Publications.
- Oppenheimer, L. & Kuipers, M. (2003). Achievement goals and achievement emotions: Testing a model of their joint relations with academic performance. *Journal of Educational Psychology*, 101(1), 115–135.
- Rashid Kalvir, H. (2014). Comparison of passion for school and academic burnout in students of new and old schools. *School Psychology*, 4(4), 60-75.
- Reh Jo, Zainli Chatroudi, A & Ghanizadeh, F. (2014). The role of happy school in learning, presented in the first scientific research conference of psychology, educational sciences and pathology of society in Kerman, pp. 49-61.
- Thapa, S. Cohen, F.; Guffey, E. Higgins-D'Alessandro, P. (2013). *Alternative Scheduling in the Middle School with Regards to Circadian Rhythms*. dissertation, East Tennessee State University, Educational Psychology, Tennessee.
- Turner,L.; Reynolds,B.; Lee, Subasic, T. & Bromhead, R. (2014). Healthy clocks, healthy body, healthy mind. *Trends in cell biology*, 1, 36-44.